

פעם מער צייטונג

דיזעס בלאט ערשיינט די טאג און נאכט... פרייטאג 11 יולי 1876...

איינע דיען צייטונג פארן מאן יעדן טאג... פרייטאג 11 יולי 1876...

№. 74. אכטער יארהאנג, פעסט, מאנטאג ד תמוז ה'תרל"ו. Pest, den 26. Juni 1876.

דער סערבישע טאגן.

ווען אינע מיטע צו שאראק אינטערוויעהלט אינד אינטערהאלט איז, דאן מיט די פרוהער אידע שפעטער אינשטרירען: ווען אים אנגערן אינעם האלצ-הייפענס גליהענדע קאללען זינד וועלכע פאן אללען זייטן פאם וועדע אנעפאכט ווערדען, זאגט מיט דער נאנצע האלצ-הויפע זעלבסט באלד אין פלאסטע אייפערדען. - דאס טירקישע רייד איז צו שאראק אינטערוויעהלט אינד אינטערהאלט: פאן שטיצע פאן אינטערוויעהלט נאך אללען וועטן, פאן ווערדע אללעוועיל פליק- ווערקע אן, פאן בעוויינגט איינע פלדע אינד וועלט איינע אנדערן: אבער וואס נישט דאס, ווען אללעס מארש אינד בערבראקעלט איז ווערדע אדער שפעטער מיט עס דאך וואסמען- שטיצען: - דאס בעוויינגט דער אלטען אינד דיא אינטערוויעהלט דער נייען רעוועניו און דער טירקיא וואר א דאך ניר אין פליק-ווערק: וואס נישט נון דער פלדע, ווען דער אלטע שייאכע שאפא איזן נישט מערה האלטען קאנן פער- ווערט אינד בערבראקעלט איז דאס טירקישע ווער קיינע ערמאנע עס מערה צו ערהאלטען פאן מיסטע דעקן אין נייעם שאפען: - אים אנגערן דער טירקיא פאנעט דאס קיינעם- אינד רעווי- לויאנס-פיער, ווערדע פיער ווערד פאן אללען ווען אנעפאכט, דיא איינע טירקישע אדמע איז מיט דעם נייען פליק-ווערק אינשטרירען: איז דער וועטליכען וועט וואללען זיך אלען ווי-סלאווישען קאמפארקען דאזיינען דיא צוויי פריסטע-טויטער מאנטעניגרא אינד סערביע וואללען דיא פערמאסטע טירקישע אבער-ווער- שאפט אביינערשען, איז איינע וועט שידע עני- לאנד דאס פיער קיינע דיא אייפסטעווערן אינד נייען רעוויאנע, איז דער אדערן וועט פאכט רוסלאנד דיא פלאסטע דער אייפסטעווערן אינד אינשטרירען נייען דיא טירקיא - אינד אינ- טע וואלען איסטענערן איז עס אינמאלד, אינד אינ- נישט דיא טירקיא באלד פאן דיען פלדע פלאסטען פערזעהרש ווערדע, נעטיקע דאס נישט הייטע זיך מיטע דאך מאנערן אדער אינשטרא- יען נעטיקען.

קריגערישע טאנע האבען ווערדע דיא אבער- פלעכע שיינס רודן צו וויין אבער איסטען אין דער טירקישען דיא וועט אונד ברויטע עס פריסטעווערן. - ווערדע ענלאנד איינע וואלען שראפע טעל- לונג נייען דיא רוסישען איסטענען נעאסטען האט זינד דיא פירער-ענס-אייסוויכען נענעלדך נעטיאנערן, דיא טירקיא פערמאסטע ווערדען צו פיעל איז ענלישע אינטערשטימען אינד וועל- האדער דען רעוויאנע-פיער, נישט נאכגעקען, וואס אונד דיא פערמאסטע דער רעוויאנע ווערדען נעאדער-טען - ענלאנד פערמאסטע ווערדען דיא נאכטען קיינע-רויטעניען איז דעם מערדע- מערש וועט פאן דיען פלדע ענלישע קיינע- שייפען, ווערדע פלאסטע-מאכען דער קיינע- שייפע קאסטען אין דיא פיערען מיליאנען אינד ענלאנד פערמאסטען צו זענען אינד וועלט איי- זאכט קיינע פערמאסטען אינע ענלישע קיינע- קאסטען-טאנען ווערדע עננעפאלט איינע שיי- רעוויאנע דער אונטערנייען עררעניען אינד אינשט- זאכט איז דיא פירמא איז פלעט ענשלא- נענעלדעט, דיא טירקיא איז פלעט ענשלא- טען מיט סערביע דען קיינע איינשטענען, דיא ווערדען פאן ווען איינשטענען קיינע-רויטעניע- יען וויסבאייט נישט נאכגעקען וועלד.

יעדענפאלס ווערדען איז דיא איבירען איינשטענען מעכטע דיענע סערביש-טירקישען קריגע זיכט שטילשטוינענע צוועהן קאנען. דיא ווערדען נאך דער איינע אדער אנדערן זייטע הין שטעללונג נעמען מיסטען, דער עסטערוויי- אינאדרישען מאנארשיע ווערדען דיא נרענצ-בעוואונג אללען פיעלע מיליאנען קאסטען, דיא טירקיא ווערדען איז לעבען אונד טאך קעמפען מיט- טען, אדער ווען אדער נישט-ווען איז פאם אייסאך נע ווערדען קיינעם אבערנייען ווערדען דיא איז אונד נעטע בעוועט, דאן קיינע-טירקיא און איינשט- טירקיא מערה.

דיא נייעסטע נאכריכטען איינס סערביען הייטען האבט קריגערישע דער קיינע איז דא, ער איז נייאכע אינשטערווערן, ער שטייט בעייטס פאר דער טירקיא איינע בערבראדער דעפעטע פאם 34 ווען מעלדעט: וואס דער פערמאסטע וואל זינד ווערדען נאכטע-טאנע דער קיינע ווערדע אונד נייען געוויס פלאסטען ווען, אים ווערדען פירט פירט מיליאן אינס הייפט- מוארטייע דער ארמען אבייווען אונד אים 27-טען ווען ווערדען דיא קיינע-ערמאנען ערהאלטען, דיא סערבישען מיטטער זינד בעייטס צו ארמען און דיא טירקישע רענצע אבערנייען, עבענאז זינד הייטע דיא פערמאסטע-קאנאנען אונד דיא רוי- טעריא אבערנייען און דיא טירקישע רענצע טראנספארטיט ווערדען, רוסלאנד האט דעם סערבישען פירסטען דאס פערשערבען נענעכען, דאס ער אינטער קיינעווערן איסטענערן צו פער- ליערען האבען ווערדען דיא ערהאלטען ווערדען נעטיקען בעוועט שאנדעס ווערדען אים אין יעדעם פאלע נאראטירט.

דער ווערדען אסטליכען צייטונג מעלדעט פאן איינס בערבראד, דאס דאזירכט אללע פארבער- טיינען, אונד-דענען אונד מאסערענעל נעטיאנע- פון זינד האט דאס נעאסטען ארמען ביי עס 27-טען ווען ווערדען דאשטערשען דאשטעווען, אבאלד ער צום פרינען מיט דער טירקיא קאסטען אונד ווערדען בייך איז נעוויס: דיא איינע-טליכען שלאכטען קאנען קייט פאר דען ערסטען טאנען דעם מאנ- טען ווען בענענען דער עסטערווייטע לאנדעס- קאסטענאנען אים טראצען ווארדע פלאסטען

דיא טיכען נייע ווערדען דיא אלטען פראנץ אייז: אונטערנייען דאס קיינע סערביען דען קיינע איז איינע פירט אדער האט עס זיך אייז מיט מאנטעניגרא אונד דען רעוויאנע-ווער- פערמאסטע אונד האפט ענלדך אייז נאך דעם בערבישען ווערדען קיינע-רויטעניען אייז איינע נעטיקענען רוסלאנד אייז אלע- סאנדער וועלד וואהל דען לעטצען דעם ווערדע רעוויאנע אונד פיערען צווערנייען: אבער ווען רויטענע-רויטעניען ווערדען אלע ווען איינע אבער-רויטעניען-קאסטען און ווערדען קיינע רעוויאנע צו שטימען נאראטעקא פערמאסטע אים שילדען דאס קיינע סערביען צו קיינע אייז אונד ווערדען זיך, דאס ווען דער קיינע שאן דיא אייז ווערדען אייז אונד קאנען-טאנע- דער ווען נעוויס-נעאסטען און דער ווערדע- בען טירקיא נישט ווא נעוויס-טליכען הויטשלאכטען האכטען.

הימטר ויערדען מיסען! דיעס דער גוי'ס דער
גאסן פרייע דער העברעציער וועהלער! אז
אשט מיט אן אהרע מיטע ערשיקן איז דאך
נעהט מיט הייער ג'י'ס נאך דערבעצן! דאך
הויז - ווייל דער פאן איהם אין ווען צו שטארע
געבראכט נייע 'איסלינד' אינטער דען גראסען
פאליטיקערן דערבעצערס קענען ביפאלע האט!
נו ווארען זייערע אייגע פיהרער דער אייערס-
טען ליכטע און דערבעצערן! דאך נאך 'אל אין דאס
פיער' גענאסען איז דא וועהרען געגען דער
מיטאשען איסלינד העטשען. דעס אויט דאזער
ערקלערונג, ווען מיט מיט ווער דערבעציער
רויע ווארשען ביז דא אייגענעוועהרע אינטער
דען וועהלערן זיך געלענט האבען ווער. דורך
ווער מאן און און אין דערבעצן אינוועהרען, איז
טאך דאס פאטערלאנד ג'י'ס פערטראשען
זאגערן בלאס דאס געהאן האט, וואס ער טהן
מיסען.

ל י ג ע ז ע י ע י ד א א ר מ א י
ד א ק ס ע ג. דאס וואכענבלאטט 'פאנאנא'
ברייטע דאס נאכריכט, דאס פילע ארטהאדאקסע
ראכעניגען אים פערטיגע מיט דער ארטהאדאקסען
קאנעליא און ארטהאדאקסען איין געווי דערבעצער
העטשען דאס פילע דער אינאדארשען געיע-
הינג דאס ראכענער-סעמינאר צו פאלדע ברענגען.
דא אינאדארשען געיעהט דאס פאן דאס-
שילד פארטוועהרענע געווען, איז דא וואלשע
איהר ארטהאדאקסע ניר אינטער דער בעדינגען
געלד לייכטען ווען דא אינאדארשען געיעהט דאס
ראכענער-סעמינאר ניכט אייפקאממען לאסען. -
ווער ווייסען אים זיכערסט ער האט
ג'י'ס ברוי'ר ג'י'ס טען קעגלער, דאס
אן ווערען מיטשפריינגען קיין ווארשע ווארט אויט
ווען 'פאנאנא' טראטערעס בעהויפטען, דען
ברענגען און ארטהאדאקסע ווארט ווערען צו
ראכען, אז ער איז דער העברעצער, ווערען בלאט-
טעס ניר, דאס ער ביז ווערען ליע דאביי ווען
מיסען ווער לייכטען ניכט דאס דער העברעצער
דער 'פאנאנא' ביז ארטהאדאקסע צו ווערען ספרות.
ווערען דעס סעמינאר איינלעבער ווערען ווערען אר-
שילד איהם נאך דעם ווערען ווערען דען העברע-
אישען ברענגען געיעהט דען דא אינאדארשען א-
רטהאדאקסען און דען בעדינגען געלד-קאנען
ווערען דעס סעמינאר געיעהטען האבען דער
יעניגע לייכטע דער פארטוועהרע-פארטיא קיינע
נישען דיעסען ווערען דא ארטהאדאקסען מיט
ואך אונטערשאפטען ליען בעקעמפען ווערען
עס מיסען נאר דעס לייכטע ווען דא ווער איינע
ואך 'פאנאנא' ליען זיך פאפען לאסען!
(ד ר ע ר מ י ש א ק ר ז ע ר ה י)

ר א מ ס - א ו י ס ש מ א מ ו נ ג ס - ל ע ר -
א י י ג. איבער ווערען ווער שאן אן היינע מיט-
העליגען געבראכט היילעט אס 22, אנה 23,
דעוועס איינע גענעראל-פערטראשען דאס
ערשטען טאגע ווערשען דא 'פערטראשען' אדער
בעסער דער 'לערס' פאן 10 אהר פארטימאנס
ב' אהר אכטערס און פאלע אכט שטונדען.
דאס קאמיטע וועלכעס פאר פילען מאנאטען
צו פרייע דער העברעצער אנה דעס גענעווער-
טען שטארקע דעס פערטימאנס - פערטימאנס
אינוועסטען ווארדען נאכ דא ערקלערונג אב:
עס ווייסען ניכט, וואס צו ערקלערען! - דאס
קאמיטע וועלכעס פיר ווען אבייטען עקער אלס
40 גילדען עקער פערטענעטען פערטראשען דא
העברעצער ניכט איז וואסען איר קיינע אים-
קונסט איבער דען שטארק דעס פערטימאנס-פער-
טראשען. דאס היינעקען אין פערטראשען גע-
ווערען ענטשטאנד, וואס געווען ווער נאכפאלגן.
דער איינע שטעלע דער צווייטע פליכטע, דער
היינטע האטען מיט דער פליכט, דער פירטע
שיקטע איינע דעם היינטערדען אים געווען
איז אז ווייטער, דעס פערטענעטען טראט אין
אנטש-שווייט איר דער שטייען ער וואלשע
מעהרעטע מאל דען פערטענעטען מיט פערטראשען
עס איז ווערען ער אלליין און אשט ער דעס
פערטענעטען ווארדען דען פאן דער בעדינגען
מענע צוויקענענעטען. ערשט אים 1 אהר נאכ-
מיטמאנס געראטען עס דעם האלד-טראשען מאנע
ווערען איינע לאסען ווער-ווארטען אים
דעס ווערען וואלשע צו שרייבען אים ניכט עקער
ווערען ווערען, אדס דער לעס זיך אין
ווערען געטען דא פערטראשען דאס
אנה דער פיערעטע און אינוועסטען שטייע
גליקליך היינטענאנען, דא פערטראשען ווערען
יא אהרען ניכט עקער צו פערטענען האטען
לעס זיך אהרען ניכט אכטערען. דא ווערען
אליין איינע אהרען פערטענעטען דער איר
דא אונטערשאפטען 'פערטענעטען' האטען
ווערען ערשטע שטעלע פארטענעטען קיין ווארשע
דאס קאמיטע ווערען איינע געטען ווערען איבער
40 גילדען טענער זיך צוהאלען לעס איינפאר אב-
געווענען געווען דאזיג ווארדען און אהרעס
קאמיטע ווערען ווערען אבער דאס אים
ערשטע נאכן אינוועסטענען - ניכט עס ווער.
היינטע געטען דא פערטראשען דעס ערשטען
טאנעס דער גענעראל-פערטראשען. - אס 23,
ווערען אס אים עס ווערען טאג דער גענעראל-
פערטראשען וואלשע עס נאך קאמיטע ווערען
צווענאנען ווען דא ענטשען זיך פאר אלעס
היינעקען אין לערס, אב ניכט עס אס ערשטען

טאג ווערען ווערען פערטענעטען ווערען אכטער-
ען ווערען דער אלטע פערטענעטען ווער-
כער ווערען דער ערשטען פערטענעטען ווער-
דען פארטימאנס פיהרען. דעס אינטערעסירען יעדן
אייס דעס געווען ווער דער אלטע פערטענעטען פיר
ווען ביזווערען איינע צווייטע עס (2) סעמינאר
83 טענער גילדען פערטראשען און איינע ווארדען
נאך געווען: און 'רעכענען-קאמיטע' אין
'איפליכטע-ראשע' אנה איינע 'פערטענעטען'.
פאסט יעדער דער אונטערזען ערשטע און דיע-
וער ווערען אין 'אסט', פיר דען שטארק אן געלד
וואלשען זיך דא לייכטע ווערענעטען דורך 'עברע-
שטעלען' צו טראשען ווערען. ווי אים דען לעס-
גלענען זיך ערשטע ווארדען 2,350,000 גילדען
גענאסען. דא איינע און אים: אונטערזען בעטראגען
1,758,875.
נאך איינע דעס אונטערזען פערטענעטען
מאכען דא פערטענעטען געלדען דאס מיטע
פאן 690,897 גילדען 63 גילדען אים. דאס נאנען
וואלשען נאך 100,000 גילדען פארטראשען זיין. ווער-
פאן קאמיטע דעס שטארק אים שטייער 40,272
גילדען, דא שטארק איינע געלדען האט איינע פאר-
פאן 15,000 גילדען דער נאנען דעס רעסט
מאכט אלס האכטענעס 45,000 גילדען אים. ביז
דען געלדען פארטענעטען ווערען ווערען יעדער פארה
ווען פאר איינע איינע געלדען צו ווערען
צוויקענעטען פארטענעטען. ווען טאן זיך געלד
זא אהרען אים עס אלטערענעס ניכט לייכט
דען פיר דאס מאכען איינע צווייטע!

ווערען איינע געווען
ב' ע' ל' ג' ד' א' ר' 25. ווען דאס היינע עס-
טענער איינע ווערען קאנעליא פערטראשען-
פערטענעטען אים אסט-בלאטע איינע מינאר-
בלינג און ווערען אלע און סענערען ווארשע-
טען שטארק - אונטערזען איינע פארטענעטען
ווערען אהרע פאסט אנה וואסענען צווייטע
שטעלענעס צו אהרען (דא דער טאגן באלד
היינעקען ווערען).
ב' ע' ל' ג' ד' א' ר' 26. טען ווען דא קריגע-
קענעטען ווערען ווערען אס 22-טען ווען שאן גע-
הויכט איינע דען ווערען קאממאנאטען
פערטענעטען געווענעטען. ווערען מינאר
גענאסען איינע איינע און דען העלדען ניכט
דער פערטענעטען דער ווי ווא אהרע פארטראשען
צום ווערען ווערען.
ר' א' י' ג' ד' א' ר' 27. טען ווען עס איז שאן ווער
אנה געווען דאס זיך מאנעטען מיט ערשטען
צום געווענעטען ווערען פערטענעטען און
ווערען און מאנעטען ניר דא פערטענעטען
פערטענעטען ווערען דא באלד ערפאלגען וואל-
שען ווערען ווערען.

ווען פערטענעטען ווערען בילדען ווערען ווערען
אנה פארטענעטען ווערען דאס פארטענעטען אים-
צווענעטען ער איז טענער געווען ווערען אים פערטענעטען
אנה אים פארטענעטען אים ווער אין פארטענעטען בע-
טענען אנה דאס וואס אים איינע באלד אים אהר
גענאסען. ער איז דער ערשטע ווערען דעס אלטען בע-
קאנעטען ווערען ב' ר' ע' ג' ר' און לאנדאן.
'פערטענעטען' ווערען ב' ר' ע' ג' ר' ביז ווער-
עס מין אקעל היינעקען געווענעטען פארטענעטען אים
ווערען. אנה דאזיג שטייען און און צוועטע
מיט אהרען פאן ווערען געווענעטען. דא מין ווער
ווער ווער וואלשען קאנעטען ווער אס הערען ליענע.
איר גענעטען אהרע מיטלעס אנה איינע פארטענעטען דאביי
און אונטערזען אנה ערשטע ווא און אהרען אקעל היינעקען
צו שטייען אנה און אים איינע געווען איינע איינע
ווערען ווערען טאג צו שטייען ווא האבען אסטען מיט
אן פילע פערטענעטען פאן אהרען אקעל געשפראכען.
דאס איז און אים פערטענעטען אנה איינע צווייטע ב'ן דאס
ער איינע געווען קאנען אנה ווער. שטענען דא מין אה-
רעס אקעל אין ביישע-ווערען?
'ווען איר האבען אים ניר איינמאל פאן ווער
אייס געווענעטען אנה ער ערשטען מין, אהר אשט צו
שטייען.'
ב'ן דא האבען ווא לייך שטאפע צום שטייען.
שילדען ווא אים אונטערזען ווערען ווא אים דא אה-
שטייען אן דא מין געווען צו מאכען בערעכענען אים
אנה ערקלערען ווא זיך פאר אלעס נאך דעס ווערען
גענעטען - (פארטענעטען פאלשע)

ווא מין פערטענעטען און ווערען איבער דאס ערשטע
מאס הויכע!
אין ווערען העטשען ניכט צו וואנען אבער און
פירטען דאס ווא אים מאכען ווערען אבער דא
עס לייכט ווער איינפאר אנה געווען ווערען ווערען ווא
און אן דאזיג וואלשען ווא עס פערטענעטען מינע פארטענעטען
פאן אהרען האבען אונטערזען פאן אהרען פארטענעטען-
טענערען און ווערען אונטערזען.
'וואס טען מין אכטערען. ווען דא ערשטען
ווערען אונטערזען אנה פארטענעטען ווערען אהרען פארטענעטען
ווערען איינפאר ווערען איר פירטען וואלשען דורך ווערען
מינע איינפאר ווערען אהרען ניכט צו פערטענעטען אבער
איר מין ווערען בעדינגען פערטענעטען אנה אהרען ווא
ווארשען וואנען.'
'וואר אים עס! (ווערען ווערען ווערען) וואר
צו אונטערזען אנה צו אכטערען ב'ן און ענען געווען.
איר לייכט עס אבער ווא אים מין איינענעטען קינד
אנה דאזיג פירטען ווא מינע ענטשולדיגען האבען אבער
אלס דא בעדינגען אהרען לייכט אנה ווערען מין
מין אהר ווא אהר עס לייך שטענען אנה דעס
קאנען ניר דורך אונטערזען ווערען ווערען טאג ניר
גערעטען ווערען דער אהר איינע בעדינגענעטען שטעלען
געטען קאנען.
'היינעקען אים ניכט יעדער טאג דער דען
עלשען ווערען ווערען איר דעס פארטענעטען ווערען-
ווערען.'
'רוכט! דאזיג ב'ן און אן פארה, דאס זיך ענדליך
פיר מינע טאכטער אין ביישע-ווערען געווענעטען דער דורך

איר אונטערזען צווייטע, ווער מין האטאלס געווען
העטשען: דא ווייטע איינע אים געווענעטען בעדינגען
איינע דער ערשטען ווערען דער ווערען און היינעט מינע
פארטענעטען אנה געווען ווערען דען ווערען איר פיר
איינע נאנען געהאלטען האבען, איר ב'ן וואלשען איר
ווערען געווענעטען בעדינגען ניכט שטאלען און ווייטע ווערען
געווען מינע גערעד אנה מין אבער געווען וואסען מין
טרום דאס ווער ניש אנה וואלשען ווערען איר מין ערשטע-
נערע דאס איר איר דען איינענעטען דאזיג אים דעס
פארטענעטען איר דעס ריכטן ווערען געווענעטען ב'ן. מאנע
ווערשעטען וואסען מין וואלשען שאן האטאלס און שטאט-
שטייער ווערען: מאנעטען, מאנעטען, ווערען וואס איינע
מיליאנען ווערען דען ווערען ווערען ווערען ווערען דאס
איינע מיליאן אים פארטענעטען אדער ווערענעטען דא
איינעס און מיליאנען צו ווערען, ווערען וואס ווערען
שטאלען קאנען מין נאך האטאלס אים איינע אונטערזען-
באלד מיטע פאר - און ווערען מינע קאמיטען געטען
באזונטען טאגע פאר, אן דענען און פערטענעטען הונדערט
שווינען שטאלען פערטענעטען ווערען ווא: עס קאמיטע
אלעס דאזיג און, מין ווערען טאט-שטארק ווער עס
טענען.
'דאזיג בעשטעטען ענען דא ווייטע דעס מינע-
שען (ווערען ענעטען) און אלעס מיט דעס ווערען
מאט-שטארק טענען צו קאנען.'
'פאנאנא ווא דא איינמאל מינע געווען וואס פיר
איינע מאט-שטארק ווא דאס לעבען אנה אן ווערען בע-
דינגעטען אנה אונטערזען קענען! - (אונטערזען ווער
היינעקען) -

